

Peter Cuijpers

Doffe ogen

Genesis 27:1; 1 Samuël 3:1-2

1. De aartsvader Isaak

‘Het gebeurde, toen Isaak oud geworden was en zijn ogen dof geworden waren zodat hij niet meer kon zien.’

Met deze woorden begint Genesis 27. Isaak stond op het punt om zijn oudste zoon Esau te zegenen, vóór de jongere Jakob. Was het hem ontgaan dat God jaren geleden had gezegd, dat de oudste de jongste dienstbaar zou zijn (Gen. 25:23)? Esau was de lievelingszoon van Isaak, een man ervaren in de jacht, een man van het veld. Kortom, een echte man! Dit in tegenstelling tot de huiselijke Jakob, die in tenten woonde.

Esau bezorgde zijn vader op zijn tijd een lekker stuk wildbraad, nadat hij was teruggekeerd van de jacht. En een goed klaargemaakt stuk vlees ging er bij Isaak wel in, want het wildbraad was naar zijn smaak (Gen. 25:28). Wel zes keer is hier sprake van dit smakelijke gerecht. Dan is meteen duidelijk wat voor rol dit in het leven van Isaak speelde!

Nu is er niets op tegen om op zijn tijd van een lekkere maaltijd te genieten, maar als de aardse geneugten zo'n grote rol in ons leven gaan spelen dat daardoor ons zicht op Gods weg wordt vertroebeld, is er echt iets mis. Daarom begint Genesis 27 met de vermelding dat Isaaks ogen dof of verzwakt (NBG) geworden waren.

Hier is vanzelfsprekend sprake van de natuurlijke ogen; waarschijnlijk had hij last van staar. Maar het oog wordt in de Bijbel vaak als een beeld gebruikt van de innerlijke toestand van de mens. Zo spreekt de Bijbel over hovaardige ogen (Ps. 18:28), van een boos oog (Matt. 20:24), enzovoort. De liefde voor het natuurlijke, zeg maar voor Esau en zijn wildbraad, hadden Isaaks geestelijke ogen dof gemaakt. Zijn beoordelingsvermogen was zó verzwakt, dat hij de gebeurtenissen in zijn huis niet meer vanuit Gods visie kon waarnemen.

Dat is een gevaar dat ons allemaal kan overkomen, jong of oud! Wij zijn nu eenmaal geneigd om aan te zien wat voor ogen is. Toen Samuël in plaats van de verworpen koning Saul een andere koning moest zalven, was hij zo onder de indruk van Eliab, dat hij dacht dat dit de aangewezen man was die God had uitgekozen als Zijn gezalfde. Hoe kwam dit? Samuël zag op zijn voorkomen en zijn rijzige gestalte! Samuël zat er echter volledig naast en kreeg van de Heere een belangrijke les die tot onze lering is opgeschreven: *'Het komt niet aan op wat de mens ziet; de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan'* (1 Sam. 16:1-7).

In Genesis 25:19-34 lezen we dat het gezin van Isaak geen modelgezin was. Waar ging Isaak volgens jou in de fout, en wat waren hiervan de gevolgen toen hij oud was geworden? Mozes was honderdtwintig jaar oud toen hij stierf, maar zijn oog was niet dof geworden en zijn kracht was niet vervlogen (Deut. 34:7). Hoe kun je voorkomen dat jouw ogen, geestelijk gesproken, op oudere leeftijd dof worden?

2. De hogepriester Eli

Van de priester Eli lezen we: *'Eli nu was zeer oud'* (1 Sam 2:22). Hij leefde in de dagen waarvan geschreven staat: *'In die dagen was er geen koning in Israël; ieder deed wat goed was in zijn ogen'* (Richt. 21:25). Eli had twee zonen: Chofni en Pinechas. Samen met hun vader Eli waren zij priesters van de Heere te Silo (1 Sam. 1:3).

God betitelt Chofni en Pinechas als nietswaardige lieden in Zijn Woord. Zij deden wat goed was in hun eigen ogen en waagden het zelfs om zich te vergrijpen aan de offers van de Heere (1 Sam. 2:11-17). Door hun schandelijke gedrag riepen zij de toorn van God over zich af, zodat de dagen van Eli en zijn huis geteld waren. Ja, ook Eli zelf kwam er niet genadig vanaf! Weliswaar sprak hij zijn zonen aan op hun slechte gedrag, maar hij deed dat op een manier die geen indruk maakte (1 Sam.2:22-26). Het ging het ene oor in, en het andere uit! In plaats dat zij zich bekeerden, volhardden zij in hun zonden.

En Eli? Hij had hen niet eens zuur aangekeken (1 Sam. 3:13; HSV). Het was een tijd van verval. Eli en zijn huis hadden het oordeel van God over zich afgeroepen. Dit oordeel wordt in 1 Samuël 4 beschreven: de zonen van Eli werden door de Filistijnen gedood, en Eli viel achterover van zijn stoel, brak zijn nek en stierf.

De dagen waarin God het onheilige gedrag van priesters met vuur uit de hemel bestrafte, waren voorbij (zie Lev. 10:1-3). Ook wij leven in een tijd van verval. Vele christenen zijn op zoek naar bijzondere openbaringen van God. Tal van 'profeten' leren dat wij van God hetzelfde mogen verwachten als in de begintijd van de gemeente. Laten zij God maar danken dat dit niet het geval is, want anders zouden velen van hen ter plekke dood neervallen! Gods handelen met de Zijnen is nu niet hetzelfde als in de bloeitijd van de gemeente. Of hebt u onlangs nog meegemaakt dat een broeder en zuster dood uit uw gemeente zijn weggedragen, omdat zij niet de waarheid spraken (Hand. 5:1-11)?

Laat u niets wijs maken. Als God éénmaal duidelijk heeft gemaakt dat de heiligheid een sieraad is voor Zijn huis *tot in lengte van dagen* (Ps. 93:5), dan laat Hij niet telkens opnieuw vuur uit de hemel neerdalen om dit te tonen. De tijd is voorbij dat God op die manier bewees dat Hij de Heilige is. In onze dagen dus geen vuur uit de hemel, gevangenisdeuren blijven dicht, doden worden niet opgewekt en onwaarachtige mensen worden ook niet meer dood uit de gemeente weggedragen. Dit soort wonderbaarlijke gebeurtenissen in de begintijd van de gemeente moeten we dan ook niet als de regel beschouwen; alsof het normaal is dat God op die wijze aan ons iets wil duidelijk maken. Gods raadsbesluiten en gedachten heeft Hij in Zijn Woord laten optekenen. We hoeven de Bijbel maar open te slaan; maar ik vrees dat dit niet het evangelie is dat een aantal mensen wil horen!

'Nu was in die dagen het woord van de Heere schaars; gezichten waren niet talrijk (...) zijn ogen begonnen zwak te worden, zodat hij niet meer kon zien' (1 Sam. 3:1-2).

De zwakke toestand van Eli kwam in het eerste hoofdstuk al aan het licht, toen hij Hanna, de moeder van Samuël, als een beschonkene beschouwde. Een priester die het verschil niet zag tussen een vrouw met hartzeer, en een beschonkene! God verwacht dat een priester onderscheid kan maken tussen heilig en onheilig, tussen onrein en rein (Lev. 10:10). Iemand die het verschil niet ziet tussen een vrouw met hartzeer of een beschonkene, is niet geschikt voor het priesterschap. Net zoals bij Isaak begonnen de ogen van Eli zwak te worden; het ontbrak hem aan geestelijk onderscheidingsvermogen.

Falend priesterschap was er de oorzaak van dat de ark van God in handen van de Filistijnen viel. Chofni en Pinechas werden door de Filistijnen gedood. En hoe is het

met Eli afgelopen? Toen hij te horen kreeg dat de ark van God in handen was gevallen van de Filistijnen, viel hij achterover van zijn stoel naast de poort, brak zijn nek en stierf. Want de man was oud en zwaar (1 Sam. 4:18).

Is er dan totaal niets goeds over Eli te vermelden? Er is een klein lichtpuntje, waar we snel overheen lezen. Niet het bericht dat zijn zonen gedood waren, deed Eli van zijn stoel vallen; maar het nieuws dat de ark van God in handen was gevallen van de Filistijnen. De ark, een type van Christus als waarachtig God en mens in één Persoon, ging hem dus aan het hart. Eli werd zich op dat moment ervan bewust dat de eer uit Israël weg was, maar het was voor hem te laat! Hij had bij de ark geleefd, en aan de ark is hij gestorven. Hij kreeg van God niet meer de gelegenheid om hardop uit te spreken dat de eer uit Israël verdwenen was; die taak was weggelegd voor zijn schoondochter, die haar pasgeboren zoon Ikabod noemde: de heerlijkheid of eer is weg.

Een triest einde van een oude priester. U leest het goed: hij was heel oud, 98 jaar. God is genadig, lankmoedig en barmhartig. In tegenstelling tot de zonen van Aäron, heeft God lankmoedigheid aan het priestergezin van Eli betoond. Hij heeft hen ruimschoots de tijd gegeven om zich te bekeren van hun zonden. Tevergeefs! We kunnen met Gods genade en lankmoedigheid geen loopje nemen; ook aan Gods genade en geduld komt een einde!

Een man Gods kondigde over Eli en zijn huis het oordeel aan. Hoewel Eli het schandelijke gedrag van zijn zoons afkeurde, zei de profeet heel persoonlijk tegen hem: *‘Waarom schopt u dan tegen Mijn slachtoffer en tegen Mijn graanoffer, dat Ik in Mijn woning geboden heb, en eert u uw zonen meer dan Mij, door u vet te mesten met het beste van alle graanoffers van Mijn volk Israël (1 Sam. 2:29)?* God hield Eli zelf verantwoordelijk voor de schanddaden waaraan zijn zoons zich schuldig maakten. Met zijn slappe optreden eerde hij hen boven de Heere.

Om over na te denken

Het verval in de kerken en gemeenten neemt van dag tot dag toe. We hoeven hier geen opsomming te geven van de schandelijke praktijken die in sommige kerken en gemeenten worden getolereerd. Zaken die absoluut niet thuishoren in het huis van God. Er zijn nog Eli-figuren die dit afkeuren. Aanvankelijk stonden ze op van hun stoel of kerkbank, en hebben ze hun afkeuring laten horen. Maar al snel merkten ze dat hun protest aan dovemansoren was gericht, en ten slotte hebben ze zich erbij neergelegd. Net zoals Eli ploften ze weer op hun stoel, en lieten het maar gebeuren. Die slapheid en onschriftuurlijke tolerantie is er de oorzaak van dat hun

ogen zó verzwakt zijn, dat ze het onderscheid niet meer kunnen zien tussen heilig en onheilig, rein en onrein.

Als hogepriester had Eli moeten weten hoe hij zijn zoons had moeten disciplineren. En als zij weigerden te gehoorzamen? Dan was er onder de wet maar één gepast oordeel: de doodstraf! Dit had God in Leviticus 10:1-3 en andere plaatsen duidelijk gemaakt. Wij leven niet meer onder de wet. In onze tijd, de genadetijd, moet iemand die ongezeglijk is en volhardt in zijn zonde uit de gemeente worden uitgesloten (zie 1 Kor. 5). De eer van God staat immers op het spel; en dan moet er daadkrachtig worden opgetreden. Vriendschappen of familiebanden mogen dan geen enkele rol spelen. Geen populaire boodschap, maar wel een Bijbelse boodschap!

Soms zijn de ogen van een individueel persoon vertroebeld, zoals bij Isaak en Eli het geval was, maar het kan nog erger. Het komt voor dat de ogen van een *hele gemeente* vertroebeld zijn. We eindigen met een vraag: Van welke gemeente waren de ogen zó vertroebeld dat de Heer haar aanraadde om ogenzalf van Hem te kopen, en waarom (zie Openb. 3)?

OudeSporen 2021

